

Luovat menetelmät ja lapsen kuuleminen lähisuhde- ja perheväkivaltatilanteissa

Ilo on lapsen oikeus! -seminaari
20.11.2018 Annantalo

Maaret Parviainen

Lapsityöntekijä

Kuvat: Eduardo Tamas

Kaikille eväät elämään - avustusohjelma

Kaikille eväät elämään - avustusohjelma eriarvoisuuden vähentämiseksi on STEA:n rahoittama ja Lastensuojelun Keskusliiton koordinoima 3,5-vuotinen ohjelma. Ohjelma toimii vuosina 2017–2020 ja sen tavoite on edistää lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia, vähentää eriarvoisuutta ja torjua ylisukupolvista syrjäytymistä.

Ohjelma kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön Suomi 100 -avustusohjelmaan.

A long time ago in a galaxy far, far away...

Nukketyöparini Leevi-Loviisa syntyy

Nukketyöskentelyssä lapsi tai nuori...

- Saa turvallisesti käsitellä asioita, jotka suoraan kohdattuna voisivat olla liian rankkoja (etäännyttäminen - symbolinen suoja)
- Pystyy työstämään kokemuksiaan alitajuisella, mielikuvituksen tasolla
- Saa luoda erilaisia rooleja itselleen
- Voi samaistua (vertais)nuken kokemukseen
- Saa purkaa tunteitaan ja pelkojaan
- Saa nukesta kuuntelijan ja tunteiden vastaanottajan joka ei tuomitse tai arvota

Avainsanat: muutos, kommunikaatio

- Nukketyöskentely toimii erityisen hyvin tilanteissa, joissa puhuminen on lapselle tai nuorelle vaikeaa tai jopa mahdotonta
- Nukke itsessään, sen rakentaminen ja nukken teot ovat muodon ja merkityksen antamista asioille
- Luovutaan vanhasta, löydetään uutta (metaforat, symbolit, mielikuvitus)
- Mahdollistaa kullekin lapselle tai nuorelle ominaisen ilmaisutavan
- Työskentelymahdollisuudet ovat rajattomat

Nukketyöskentely mahdollistaa monitaiteisuuden

- Kuvataide
- Liike
- Musiikki
- Äänet
- Tanssi
- Kirjoittaminen
- Kirjallisuus (runot, lorut, sarjakuvat)
- Draama
- Populaarikulttuuri (elokuvat, supersankarit, tubettajat yms.)

Lähestymistavan muutos

- Huomio voidaan siirtää muuhun kuin traumaattiseen kokemukseen (ei tarkoita sitä, että väkivallasta ei puhuta, etenkin silloin kun lapsi/nuori ottaa asian esille!)
- Pelkästään ongelmalliseen tilanteeseen keskittyminen ei välttämättä tuota uusia ratkaisuja vaan saattaa jopa huonontaa tilannetta
- Siirtyminen loogisen ajattelun kapealta alueelta ja avuttomuudesta mahdollistaa yllätyksellisyyden ja ennalta-arvaamattomuuden sekä mielikuvituksen (logiikan) kautta toimimisen

Polyvagaalinen teoria

(anteeksi törkeä kiteytys, Jukka Mäkelä & Co)

- Liskoaivot: taistele-pakene, stressi ja trauma
- Limbinen järjestelmä: tunneaivot, häiriötiloissa lapsi tai nuori ei pysty yhdistämään tunteita, pahimmillaan dissosiaatio
 - Leikki tapahtuu limbisessä järjestelmässä
 - Tunteet ja kokemukset virtaavat tiedollis-loogisiin, jähmeisiin rakenteisiin (nukketyöskentely luo symbolisen suojan)
- Neokorteksi: tunteiden säätely, itsehavainnointi ja sen opettelu
 - Leikissä aivokuori kehittyy ja syntyy uusia järjestelmiä

Nukketyöskentelyn avulla

- Luodaan symbolinen suoja, jossa lapsen tarinaa voidaan työstää yhdessä ilman, että lapsi tai nuori tulee liian tietoiseksi siitä
- Lapsen vaikeita tunteita ja ahdistusta voidaan ”annostella” lapsen sietokyvyn mukaan
- Luova työskentely kehittää lapsen limbistä järjestelmää, vaikkemme näkisikään vaikutuksia heti

Nuken rakentaminen yhdessä lapsen tai nuoren kanssa

- Käytetään olemassa olevia materiaaleja
- Nukke saa olla myös rujo ja epätäydellinen
- Mitä nukke haluaa tehdä? – Kysymys ohjaa rakentamisen prosessia
- ”Jättemateriaali” ei ole niin arvokasta, että sitä käytettäessä pitäisi saavuttaa jotain erityistä (madaltaa kynnyistä työskentelylle)
- Lopputulosta ei arvoteta
- Nukke ei ole sama asia kuin sen rakentanut lapsi (nukella saa olla oma mieli ja tahto, se on erillinen ja irrallinen nukettajastaan)

Nukketyöskentelyn etuja

- Nuken käyttäjä ei ole huomion keskiössä vaan nukke, mutta käyttäjä voi silti tulla näkyväksi
- Lapsen haavoittuva osa pysyy suojattuna, sillä todellinen minä ei ole suoraan alttiina
- Pohdintaa: Helpottaako nukketyöskentely luottamuksen rakentumista lyhytaikaisessa työskentelysuhteessa ja vähentääkö se kontraindikaatioita (= ei toivottavia vaikutuksia)?

Mikään menetelmä tai väline ei poista aidon kohtaamisen tärkeyttä

Maaret Parviainen

Lapsityöntekijä

maaret.parviainen@letk.fi

p. 044 705 3706

Leevi-Loviisa

Lasten nukketyöntekijä

<https://www.instagram.com/leeviloviisa/>

**LAHDEN ENSI- JA
TURVAKOTI RY**

Maaret Parviainen

Lapsityöntekijä

Tukea ja turvaa tässä ja nyt - lapsi ei voi odottaa! -hanke (2017- 2020)

044 705 3706

maaret.parviainen@letk.fi

Launeenkatu 8, 15100 Lahti

www.lahdenensijaturvakoti.fi

